

Stankovské zvesti

Obecné noviny pre Stankovany a Rojkov www.stankovany.sk/zvesti

Výherné automaty dostali stopku

Od začiatku septembra môžu poslanci miest a obcí vykázať výherné automaty z miestnych krčiem a pohostinstiev.

Novela zákona o hazardných hrách umožnila zakázať výherné automaty. Dosať boli obce bezmocné, no od začiatku budúceho roka už v mnohých krčmách nezazvoní vôbec žiadna výhra.

Zmeny v zákone uvítali aj miestni poslanci, na zastupiteľstve schválili všeobec-

ne záväzné nariadenie, ktoré hovorí, že od prvého januára budúceho roka zmiznú zo Stankovian všetky výherné automaty.

Ženy si môžu vydýchnuť, výplata už neskončí v automате v jednej zo stankovských krčiem. Pokiaľ chcú gembleri vhodit' výplatu do automatu, musia cestovať do kasína alebo herne.

Aj keď ľudia protestovali proti tomu, aby boli automaty v obciach, zákon o hazardných hrách nedovoľoval, aby

ich prítomnosť obce akýmkoľvek spôsobom obmedzili.

Starosta, poslanci a komisie boli bezmocní, hoci vedeli, aké nebezpečné sú výherné automaty. Sú totiž jednou z najdostupnejších a zároveň najnebezpečnejších foriem závislosti.

Obce museli povoliť prevádzku

Obec plnila až doteraz úlohu povoľovacieho orgánu, no nemohla žiadnym spôsobom zamedziť prevádzkovanie či ovplyvniť počet výherných automatov na jej území.

Ak prevádzkovateľ splnil všetky zákonné podmienky, obec musela výherné automaty v miestnych pohostinstvách povoliť a vydať individuálnu licenciu. Prevádzkovateľ musel zasa odvádzať daň, ktorá putovala do obecného rozpočtu.

„Týchto peňazí sa bez problémov vzdáme. Ak zákaz výherných automatov zachráni čo len jedinú rodinu, je to

úspech a dôležitejšie ako peniaze v obecnom rozpočte,“ povedal Rudolf Baleja, starosta obce. Odteraz budú automaty umiestnené iba v herniach a kasínach.

Zákaz automatov vítajú najmä ženy

Zákaz výherných automatov oceňujú najmä ženy, manželky, matky. Niektoré z nich sa už poďakovali starostovi a poslancom obecného zastupiteľstva.

„Súhlasím s tým, že zmiznú automaty. Chlapcov nebudú lákať a nenahádzu do nich celú výplatu. Ak si budú chcieť zahrať, dobre si premyslia, či pôjdu až do mesta,“ reagovala na zmeny matka troch detí.

„Doma povedia, že idú iba na pivo. Keď ale uvidia blikajúci automat, neodolajú a pokúšajú šťastie. Najprv vhadia päť eur a nevstanú, kým nie je ich peňaženka prázdna,“ opísala ďalšia miestna žena.

text: SZ

Vodárne robia ústupové kroky

Výstavba kanalizácie sa stala realitou. Ulice sú rozkopané,

šoféri sa musia vyzbrojiť trepezlivosťou a opatrnosťou.

Napriek počiatocným problémom s nízkym počtom kanalizačných prípojok a odmietavému postoju majiteľov pozemkov pod plánovanou čistiarňou odpadových vôd, sa podarilo obci vyhrať malú vojnu.

Vodárenská spoločnosť Ružomberok sa s obcou dohodla na vyššom počte pripojených domácností a odkanalizovaných ulíc a ustupuje požiadavkám ľudí. Z pôvodných 86 prípojok ich bude v Stan-

kovanoch a Rojkove do konca budúceho roka takmer 180.

Kto bude mať kanalizáciu?

Tento rok preinvestujú vodárne v Stankovanoch 45-tisíc eur, v budúcom roku 100-tisíc eur. Tento rok urobia v Stankovanoch hlavnú vetvu od pily po dom A. Tomáša. Ďalšia vetva pôjde od domu Jána Michaleka po Martu Laurincovú, ďalej od obecného úradu po hostinec Kobra,

pokračovanie na strane 4

EDITORIAL

Výstavba kanalizácie v Stankovčanoch začala aj napriek tomu, že mala byť odkanalizovaná sotva štvrtina obce. Vodárne sa s obcou chcú dohodnúť, spoločne sa hľadajú riešenia, ako dosiahnuť, aby sme mali kanalizáciu všetci. O tom, aké ústupky urobili vodárne sa dočítate v tomto čísle.

Stankovské zvesti fungujú už štyri roky, práve vstupujeme do piateho ročníka. V týchto miestach pravidelne oslovujem vás, milí čitatelia, aby ste prispievali svojimi postrehmi, poukázali na to, čo je dôležité a o čom by mali aj ostatní ľudia vedieť. Nie sú to prázdne slová, každý názor si zasluhuje predsa pozornosť. Keďkoľvek môžete podať papier s napísaným článkom do rúk ktorémukolvek členovi redakcie, môžete ho poslať mejlom na adresu stankovskezvesti@centrum.sk, alebo vhodiť do schránky na obecnom úrade. Pokiaľ ne-

máte možnosť napísať článok na počítači, napíšte ho rukou, nie je problém ho prepísať. Za celé štyri roky, čo noviny zostavujem, sa nikdy nestalo, že by sme jediný článok neuverejnili.

Samozrejmosťou je ale podpis autora. Nie je hrdinstvo napísať svoje myšlienky na papier, nech sú pozitívne, či negatívne. Papier znesie veľa... no pokiaľ si niekto za svojim názorom stojí, mal by pozbierať dostatok odvahy a podpísať ho.

Stankovské zvesti sú o vás a pre vás, vy sami ich tvoríte. Preto prispajte k ich pestrosti a rôznorodosti, nech si v nich nájde miesto každý. Stažovať sa, že niečo nejde, frflať v kúte obyvačky dokáže každý. Pokiaľ sa niekomu niečo nepáči, nech vystúpi z anonymity a nečaká, že to čo chce, za neho urobí niekto iný.

Lubica Kubišová,
šéfredaktorka

FOTOGaléria z podujatia Úcta k starším

Obsah

čo nájdete v Stankovských zvestiach

Obecné zastupiteľstvo 3

Zvesti 4-8

Odkanalizovaných bude viac ako polovica domácností 4
Potravinová pomoc 4

STRUČNÉ SPRÁVY 4

Brigáda na cintoríne 5
Chýbajú nám peniaze 5

Spoločenská kronika 5 Matetok obce 6

Zo života školy 7

Rozlúčka so štvrtákmi 7
Nový školský rok 7

Máme majsterku sveta 8 S humorom 8

SPOMIENKY 9

Ochotnícke divadlo v Rojkove 9

Máme umeleckú školu 9

Rok lesov 10

Pozor na komíny 11

Podšipska história 12

Nové podrobnosti okolo kanalizácie ... s. 4

Brigádnicí opravili okolie veľkého kríža na cintoríne s. 5

Štvrtáci si rozlúčku so školou užili s. 7

Redakcia

Stankovské zvesti

Stankovské zvesti
Obecné noviny pre Stankovany
a Rojkov
www.stankovany.sk/zvesti
štvrtoročník - šírený bezplatne

Číslo 4, ročník IV.
október 2011
Vydavateľ: Obecný úrad
Stankovany
stankovskezvesti@centrum.sk

náklad: 380 ks
EV 3939/09

šéfredaktorka:
Mgr. Lubica Kubišová,
zástupkyňa šéfredaktorky:
Ing. Mária Straková

redakcia: Vendeltn Čieško,
Joachim Fúra,
Alojz Hello, Anton Chorvát,
Milan Matejčík,
Mgr. Pavol Škuta,
JUDr. Vladimír Urban

grafická úprava a sadzba
textu: Mgr. Lubica Kubišová,
spolupracovali: Eva Straková

Texty neprešli jazykovou úpravou. Redakcia si vyhradzuje právo na apretáciu rukopisov a ich neuverejnenie.

UZÁVIERKA BUDÚCEHO ČÍSLA: 5.12. 2011

Prosíme autorov textov, aby tento termín dodržali

Obecné zastupiteľstvo

Vyberáme zo šiesteho riadneho zasadnutia obecného zastupiteľstva obce Stankovany, ktoré sa konalo 24. júla 2011

Rokovanie obecného zastupiteľstva otvoril starosta obce Rudolf Baleja. Konštatoval, že je prítomných všetkých 9 poslancov. Obecné zastupiteľstvo bolo uznášaniaschopné.

Informácia o uzatvorení zmluvy o pôžičke medzi veriteľom: Pozemkové spoločenstvo Urbár Stankovany 350 a dlžníkom: Obec Stankovany.

Na akcii „Rekonštrukcia budovy KD na Centrum kultúry a rozvoj vidieckych aktivít“ boli vykonané práce, a. s. Stavindustria Lipt. Mikuláš, ktoré dosiaľ neboli fakturované. Poskytnutá pôžička vo výške 50 000 eur bude použitá na ich čiastočnú úhradu. Jedná sa o bezúročnú pôžičku so splatnosťou do 31.07.2015.

Informácia o výstavbe ČOV Starosta informoval poslancov o zmenách v počtoch pripojených domov. Podrobnosti sa dočítate v článku v Stankovnských zvestiach na titulnej strane a strane 4.

Vyberáme zo siedmeho riadneho zasadnutia obecného zastupiteľstva obce Stankovany, ktoré sa konalo 14. septembra 2011

Rokovanie obecného zastupiteľstva otvoril starosta obce Rudolf Baleja. Konštatoval, je prítomných osem poslancov. Obecné zastupiteľstvo bolo uznášaniaschopné.

Informácia o postupe prác na výstavbe „AGROTURISTICKÉ centrum regiónu Stankovany“

Zhotovená je vonkajšia fasáda a inžinierske siete. V pivnici je však stále voda. Tieto práce neboli doteraz vyfakturované, ktorých predpokladaná suma je cca 150 tisíc eur.

DISKUSIA:

Milan Matejčík navrhol odvolanie členky Komisie mládeže, kultúry, vzdelávania a športu. Ide o pani Janu Planietovú, ktorá sa nezúčastňuje na zasadnutiach. Navrhol namiesto nej zvoliť za člena komisie Jaroslava Straku.

Do diskusie sa prihlásil Ing. Peter Straka. Požiadaval o prehľadnenie križovatiek a vypílenie zelene v križovatkách, ktorá bráni vodičom v rozhlade na ceste medzi obcou Stankovany a Ľubochňou. Tiež informoval o poškodených lesných cestách v okolí obce.

Starosta informoval, že o vypílenie krovín požiadaval Slovenskú správu ciest v Liptovskom Mikuláši a Povodie Váhu, Ružomberok. Ďalej informoval, že lesné cesty sú poškodené dobytkom z Poľnohospodárskeho družstva Žažkov. Na požiadanie predsedu uvedeného družstva prislúbil pomoc pri oprave lesných ciest.

Potom sa do diskusie prihlásil hosť Ing. Ján Tatár a požiadaval o informáciu o doteraz použitých finančných prostriedkoch na realizáciu „AGROTURISTICKÉ centrum regiónu Stankovany“.

Zamestnankyňa K. Králiková mu podala informáciu, že doposiaľ v roku 2011 bolo použitých 197 106 eur na úhradu faktúr Stavindustrii a.s. Lipt. Mikuláš.

Potom hosť Ing. Ján Tatár kritizoval postup starostu, že ustúpil Ružomerskej vodárenskej spoločnosti a.s. Ružomberok v počte 323 ka-

nalizačných prípojok na 80. Starosta obce p. Rudolf Baleja poznamenal, že pre obec Stankovany bolo schválených len 66 kanalizačných prípojok a toto rozhodnutie bolo definitívne. Až na jeho podnet začala Vodárenská spoločnosť a.s., Ružomberok jednať o možnosti zvýšenia počtu prípojok.

Bývalému starostovi vyčítal, že v tejto veci nekonal minimálne rok. Vodárenskej spoločnosti neustupuje, ale naopak vyjednáva a snaží sa vybojovať čo najväčší počet prípojok. V Stankovanoch malo byť len 60 prípojok a už teraz bude len na hlavnej trase popri Váhu asi 80 prípojok a o ďalších sa jedná.

Vodárenská spoločnosť vytvorí komisiu, ktorá bude pomáhať obci pri vybavovaní eurofondov, nakoľko viac prípojok nie je možné financovať zo schváleného projektu, pretože obec svoje stanoviská v minulosti zaslala neskoro, konštatoval súčasný starosta. Navyše na kanalizáciu nebola napojená ani plánovaná bytovka ani pila. Starosta robí všetko preto, aby sa ho ešte podarilo zmeniť.

Potom sa Ing. Tatár vyjadril k výške rozpočtových prostriedkov na výstavbu „AGROTURISTICKÉ centrum regiónu Stankovany“ s tým, že iba Stavindustria a.s. ako jediná organizácia bola ochotná zjednať zníženie rozpočtu stavby, ostatní uchádzači o realizáciu stavby neboli ochotní zjednať zníženie rozpočtu.

Starosta Rudolf Baleja mu na to odpovedal, že komisia vybrala dodávateľa stavby, ktorý bol o päť miliónov slovenských korún drahší oproti iným uchádzačom a tiež, že stavba nebola zabezpečená financiami a preto je problém ju dokončiť.

„Neustále jednáme a hľadáme cesty, aby sme stavbu do-

končili čo najlacnejšie,“ konštatoval starosta.

Ďalej Ing. Tatár kritizoval zmluvu s Urbárskym spoločenstvom Stankovany a obcou vo veci pôžičky pre obec, ako nevyváženú, ďalej uviedol, že zmluvu neodsúhlasilo valné zhromaždenie, iba výbor urbárskeho spoločenstva. Starosta Rudolf Baleja je rád, že urbár pomohol obci bezúročnou pôžičkou z peňazí, ktoré vybavil predseda Milan Straka.

Ďalej žiadal o informáciu, prečo sa pozvánky na zasadnutia OZ nezverejňujú na internetovej stránke obce. Ďalej tiež žiadal uverejňovanie uznesení a zápisníc z OZ a OR na internete.

Ďalej kritizoval kvalitu obecných novín, a žiadal aby bol v redakčnej rade. Starosta mu odpovedal, že redakčnú radu kreovala šéfredaktorka Mgr. Ľubica Kubišová. Ing. Ján Tatár uviedol, že ho obecné noviny kritizujú a nemá možnosť sa proti niektorým článkom brániť. Uviedol, že šéfredaktorka Mgr. Ľubica Kubišová robí len jednostrannú politiku a noviny slúžia len dvom alebo trom ľuďom. Požiadaval, aby mu redakčná rada odpovedala na jeho písomnú požiadavku, prečo ho členovia nenevali do redakčnej rady.

Potom svoje vystúpenie ukončil a zaželal poslancom pevné zdravie a veľa trpezlivosti v ďalšej náročnej práci.

Starosta obce Ing. Tatárovi pripomenul, že všetko čo kritizuje ako bývalý starosta sám konal. „Šéfredaktorka obecných novín má právo vyberať si svojich spolupracovníkov,“ konštatoval R. Baleja a pripomenul, že do činnosti redakčnej rady nezasahuje a šéfredaktorka a ostatní členovia rady majú jeho plnú dôveru, hoci boli zvolení za bývalého starostu.

Vodárne robia ústretové kroky

Pokračovanie z titulnej strany

od prístavby obecného úradu po Vladimíra Huntatu a hlavný privádzač od ihriska po železničnú trať.

V Rojkove začnú klásť kanalizačné potrubie od plánovanej ČOV smerom do Rojkova popri Váhu až po miesto napojenia kanalizácie, ktorá prejde popod Váh pri dome A. Tomáša.

Na budúci rok bude výstavba kanalizácie v Stankovianoch dokončená od Vladimíra Huntatu po kostol k Váhu, potom od obchodu Jednota k domu Daniely Šimovej a od kaplnky po dom Alojza Hellu.

V Rojkove sa dokončí kanalizácia od Vojtecha Púčka ml. po bývalý obchod Jednota a urobí sa aj kanalizácia

na Šiaroch. Tým by mala byť kompletne odkanalizovaná ľavá časť Stankovian po železničnú trať a pravá strana Rojkova.

Tri veľké stavby bez kanalizácie

V súčasnom období pripravujú Stankoviany žiadosť na zmenu stavebného povolenia ako podklad k projektu, ktorým sa budeme uchádzať o financie z ministerstva životného prostredia.

Dôvodom týchto krokov je skutočnosť, že naša obec nebola v minulých rokoch zaradená do projektu financovaného z európskych zdrojov ako susedné obce. „Z európskych peňazí sa má v našej obci vybudovať len 86 prípojok z 323, ktoré sú uvedené v sta-

vebnom povolení. Nové vedenie neustále jedná s vodárenskou spoločnosťou a pokúša sa situáciu zmeniť v prospech obce, ako sa len dá.

Je chybou, že razantné kroky neboli urobené zo strany obce v posledných dvoch rokoch, o čom svedčí skutočnosť, že do projektu nebolo zahrnuté odkanalizovanie plánovanej bytovky, pily ani kultúrneho domu,“ hovorí Rudolf Baleja, starosta obce.

Zmena projektu je v súčasnosti prakticky nemožná, nakoľko by si to vyžadovalo neúmerne vysoké investície a časovú náročnosť, ktorá by narušila časový postup výstavby celej kanalizácie.

Tieto tri objekty musia byť v budúcnosti napojené na samostatné čistiarne odpadových vôd.

„Obec sa pokúsi napojiť na kanalizáciu aspoň dom kultúry ak to bude v budúcnosti možné. V súčasnom období musíme pri tejto stavbe osadiť vlastnú čističku, aby mohla byť stavba skolaudovaná, pretože v opačnom prípade hrozí, že by sme museli peniaze z Európskej únie vrátiť,“ vysvetlil starosta.

Zvýšením počtu prípojok bude odkanalizovaná väčšia polovica Stankovian a Rojkova. Výstavba bude financovaná zo zdrojov Európskej únie (hlavný kanalizačný zberač a ČOV), úveru vodárni vo výške 145-tisíc eur a peňazí z ministerstva životného prostredia, teda envirofondu, o ktoré teraz žiadame.

text: SZ

Rozdali sedem ton potravín

Najviac ľudí z okolitých obcí, ktorí dostali múku a cestoviny v rámci potravinovej pomoci, bolo zo Stankovian.

Až 172 dôchodcov, ľudí v hmotnej núdzi, dostalo dvadsať kilogramov hladkej múky a dvadsať kilogramov kolienok, vretien či slovenskej ryže.

Nárok na potravinovú pomoc mal každý, kto je v hmot-

nej núdzi alebo jeho starobný, invalidný alebo predčasný dôchodok neprevyšuje sumu 305 eur. Vdovský dôchodok sa nezapočítaval.

Keď sa nazbieralo na zoznam dostatok mien, obec na vlastné náklady doviezla potraviny z centrálného skladu v Dovalove v Liptovskom Hrádku. Vďaka snahe pracovníčok obecného úradu, starostu a Antona Dubovca si

takmer šestina obyvateľov Stankovian aspoň na chvíľu prilepšila. No nie každý, kto mal nárok na potraviny, si ho aj uplatnil. Preto môžu ľudia, ktorí cestoviny a múku ešte nedostali, žiadať o ne samostatne v Dovalove.

Obec musela takmer sedem ton potravín priviesť na vlastné náklady.

Napriek tomu, že peniaze na naftu sa hľadali ťažko, dobrá vec sa podarila a ľudia v núdzi si môžu aspoň na čas vydýchnuť. Prvý raz sa totiž muse-

li pohonné látky kúpiť za vyzbieraný šrot.

text: SZ

STRUČNÉ SPRÁVY

» Papierenská spoločnosť Mondi SCP rozdelila medzi dvanásť obcí Liptova sumu 50-tisíc eur.

Do vyhláseného projektu sa zapojili aj Stankoviany a ako jediné z obcí na dolnom Liptove uspeli.

Na dobudovanie a údržbu nového parku sme dostali päťtisíc eur.

Park pri Váhu je takmer dokončený, všetky závady boli odstránené ako napríklad pretekanie vody, výmena vyschnutých stromčekov. Tie vymrzli alebo vyschli, pretože tam neustále stojí voda. Podložie parku je zlé a nevhodné na výsadbu.

Vrátane dotácie z Mondi SCP zostala na parku dlžoba

20-tisíc eur, ktorú musíme ešte zaplatiť.

» Okolie železničnej stanice sa dočkalo nových úprav. Obec chodník k budove vdláždila kockami, natrela kovový prístrešok a zábradlia. Obec požiadala železnice o označenie železničnej zastávky, kovového prístrešku.

» V rámci protipovodňových

opatrení sa vykosili svahy. Vyrezali sa aj lipy v areály školy, ktoré ohrozovali bezpečnosť detí v základnej a materskej škole.

» Detská lekárka Martinková oznamuje rodičom a žiakom, že až do odvolania nebude ordinovať v utorok a bude zastupovať lekárku Papúchovú v Ružomberku, oproti evanjelickému kostolu.

» Okolo centrálneho kríža urobili nové betónové podlažie

Brigáda na cintoríne

Začiatok novembra je úzko spätý s návštevou cintorínov. Práve preto sa na ne upriamuje naša pozornosť.

Sviatok všetkých svätých sa týka všetkých nás, ktorí sa ideme pomodliť k blízkym, ktorí už nie sú medzi nami. Chceme si ich takto uctiť, pretože nám veľmi chýbajú a ťažko sa na nich zabúda. Aj takýmto spôsobom vzdávame úctu tomu, čo pre nás znamená. Členovia komisie pre rozvoj kultúry spolu s komisiou stavebnou v septembri usku-

točnili pri príležitosti spomienky na našich blízkych zosnulých na miestnom cintoríne brigádu.

Vybetónovali priestranstvo pri veľkom drevenom kríži na cintoríne. Určite to skrášlilo prostredie, ktoré tak často navštevujeme a pri ktorom sa veľa ľudí zastaví. Dielo, ktoré urobili, hreje brigádnikov pri srdci. Bodaj by takýchto podobných akcií bolo v dedine viac. Veď čo môže byť pre obec krajšie ako jej zveľadovanie.

text: Vendelín Čieško

Naháňanie peňazí na kultúrny dom brzdí ďalší rozvoj

Obec neustále hľadá spôsob, ako dokončiť hrubú stavbu kultúrneho domu čo najlacnejšie.

Podľa pôvodnej zmluvy s dodávateľom to nie je vôbec možné. Stavba bola financovaná v minulom roku aj z peňazí, ktoré obec obdržala ako kompenzáciu za vyrúbané stromy na portáloch tunelov diaľnice. Tie sú však účelovo viazané a musia sa vrátiť do rozpočtu obce.

„Už od apríla jednáme s ministerstvom životného prostredia o presune financií z pomocnej stavebnej výroby na stavebné práce, aby sme mohli zaplatiť za práce, ktoré sú už boli na stavbe vykonané.“

Obec totiž nemá dostatok vlastných financií a výška úveru z peňažného ústavu je obmedzená schopnosťou splácania zo strany ob-

ce,“ povedal starosta Rudolf Baleja.

Obec je v ťažkej a zložitej finančnej situácii, ktorá je spôsobená tým, že sa zahájili veľké investičné akcie, na ktoré nemala peniaze.

„Musíme však zabezpečiť bezchybný chod celej obce a navyiac nám zateká strecha na škole a začína v nej tiecť kotel ústredného vykurovania.“

Je potrebné zamyslieť sa nad tým, či nebolo dôležitejšie a súrnejšie opraviť školu, ako budovať park a stavať nový kultúrny dom,“ doplnil starosta.

Napriek tomu obec vypracovala a zaslala projekt na ministerstvo školstva, v ktorom sa uchádza o financie na rekonštrukciu celej budovy základnej a materskej školy.

text: SZ

Uctili sme si našich dôchodcov

Deti z miestnej materskej a základnej školy spolu s členmi kultúrnej komisie pripravili pre 69 jubilatov vo veku od 65 do 80 rokov program, ktorým vzdali úctu ich šedinám, symbolu múdrosti a dlhovekosti.

Úvodného slova sa ujal starosta obce. Program pre dôchodcov, oslávencov, si pripravili deti pod vedením pani učiteľiek a vychovávateľiek. Spestrením bolo aj vystúpenie pod záštitou kultúrnej komisie v podaní Stanky Luckej,

Zuzany Galovej, Vendelína Čiešku. Celý večer spríjemňovala náladu skupina Triangel, ktorá hrala do spevu i tanca.

Dámy, okrem kultúrneho programu a občerstvenia, potešili osušky a pánov sada vreckoviek.

text: SZ

Vítame medzi nami

Emília Langová » august
Michal Sleziak » september
Šimon Chomist » október
Martin Krajincák » október

Opustili nás

Veronika Chomistová » júl
97 rokov
Edmund Záprel » august
55 rokov
Bernardína Pohančeničková
august » 62 rokov
Július Kliment » september
55 rokov
Ludmila Klencová » september
86 rokov

Manželstvo uzavreli

Zuzana Krúpová a Boris Tršťan
» august
Lucia Krupová a Anton Dubovec
» september

Majetok obce a zásady hospodárenia s majetkom obce

Obec je, podľa zákona o obecnom zriadení, samostatným územným samosprávnym a správnym celkom, ktorý samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami.

Obec má právo majetok vlastníť, užívať ho, disponovať s ním a poberať z neho plynúce príjmy. Nadobúdanie majetku do vlastníctva obce má rôzne formy:

- zo zákona
- na základe zmluvy (kúpa, darovanie, zámena a pod.)
- dedením (obec vždy zo závetu)
- vlastnou investičnou činnosťou
- majetkovou účasťou obce na podnikaní právnických osôb
- združovaním prostriedkov s inými právnickými a fyzickými osobami a pod.

Majetkom obce sú veci vo vlastníctve obce a majetkové práva obce, ktoré slúžia na plnenie jej úloh, keď základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov.

Orgány obce sú povinné jej majetok zveľaďovať a zhod-

nocovať a vo svojej celkovej hodnote zásadne nezmenšený zachovať, chrániť pred poškodením, zničením, stratou alebo zneužitím.

Majetok je obec povinná viesť v účtovníctve podľa osobitného zákona.

Veľkú časť svojho majetku obec využíva na verejný účel, čiže tento majetok slúži na poskytovanie obecných služieb. Tento majetok je verejne prístupný a možno ho obvyklým spôsobom používať, ak jeho používanie obec neobmedzila. Verejnými priestranstvami sa rozumejú miestne verejné komunikácie (ulice, chodníky, parkoviská, odstavné plochy), verejné parky, lesoparky, rieky, obecné cintoríny, obecné lesy. K majetku obce slúžiacemu na verejné účely patria tiež obecné zariadenia pre kultúrne, vzdelávacie, športové a iné účely.

Ďalej obec môže majetok dočasne prenechať do užívania inej právnickej a fyzickej osobe na základe nájomnej zmluvy alebo zmluvy o výpožičke.

Obec má právo majetok, ktorý nepotrebuje a nevyužíva a ani v budúcnosti využívať nebude predať. O tom

však môže rozhodnúť vždy len obecné zastupiteľstvo.

Obecné zastupiteľstvo schválilo na svojom rokovaní dňa 29. apríla 2011 „Zásady hospodárenia a nakladania s majetkom Obce Stankovany“, ktoré nadobudli účinnosť 1. mája 2011.

Aký majetok má naša obec ?

Podľa účtovnej evidencie spravovala obec k 31. decembru 2010 neobežný majetok v celkovej obstarávacej cene 1 638 205 eur a v zostatkovej cene 1 183 949 eur, z čoho dlhodobý hmotný majetok má zostatkovú cenu 960 266 eur a je špecifikovaný v nižšie uvedenom prehľade:

Dlhodobý hmotný majetok (DHM): 960 266 eur
z toho:

- pozemky : 336 eur (pri základnej škole a kultúrnom dome)
- stavby: 344 173 eur (napr.: budovy - Obecný úrad, Základná škola, Materská škola, Kultúrny dom, Dom smútku, verejné osvetlenie, vodojemy v Stankovanoch a v Rojkove, bezdrôtový miestny rozhlas, cesta na Laz)

- samostatné hnutelné veci a súbory: 3 549 eur (stroje, prístroje a zariadenia využívané na Obecnom úrade, v kotolni, kuchyni, škole a pri úprave ciest)

- dopravné prostriedky: 1 259 eur (požiarne vozidlá)
- obstaranie DHM: 610 949 eur (rekonštrukcia Kultúrneho domu, výstavba parku).

V roku 2011 dala obec do prenájmu na základe zmluvy majetok, ktorého špecifikácia je nasledovná:

- športový areál futbalového ihriska a traktor TORO DH200 (kosačka) pre Futbalový klub Sokol Stankovany, občianske združenie
- areál bývalej materskej škôlky pre Jednotu dôchodcov Slovenska ZO Stankovany.

Okrem toho je obec 100-percentným vlastníkom s.r.o. Obecné lesy, ktoré boli zriadené za účelom obhospodarovania lesných porastov v majetku obce s celkovou výmerou 653,91 ha.

V roku 2011 sa ukončil RO-EP (register obnovenej evidencie pozemkov) a v súlade s touto skutočnosťou, obec musí zosúladiť majetok vedený na liste vlastníctva obce a vo svojom účtovníctve.

text: Mária Straková

Do Podšípu sa vrátil život

Vrchárska osada Podšíp nad Stankovanmi ožila po dlhých desaťročiach.

Na sviatok Premenenia Pána slúžil správca farnosti omšu pre dve stovky veriacich

z obce, ale aj ľudí z okolitých farností „Z výšky hôr sa nám zdajú naše starosti, problémy a trápenia oveľa menšie, ako v skutočnosti sú,“ zdôraznil počas omše Miloš Labaš, správca farnosti v Stankovanoch.

Naposledy slúžili omšu v Podšípe pred šiestimi rokmi pri príležitosti posväcovania kríža na vrchu Šíp. Tých, ktorí nevládali vyjsť do osady po vlastných nohách, dopravili na nákladných a terénnych autách. Mnohí, najmä starší

ľudia, tak navštívili osadu po dlhých rokoch.

Slávnostnú atmosféru zvýraznili, okrem krásnej prírodnej kulisy, výborné ozvučenie, spev, hra na varhanoch a gitare a najmä bohatá účasť veriacich. „Musíme sa vrátiť späť do reality, ale spomienky na tento krásny duchovný zážitok nám zostanú a veríme, že späť sa vrátíme duchovne premenení v lepších ľuďoch,“ povedal po omši starosta Stankovian Rudolf Baleja.

text: SZ

Netradičná rozlúčka so školou v Stankovanoch

Je nepísanou tradíciou v stankovskej škole, že keď sa štvrtáci lúčia, usporiadajú hostinu na rozlúčku a od pedagógov dostanú malú drobnosť na pamiatku.

Tentokrát si pre nich vychovávateľka Mária Hatiarová vymyslela netradičný darček. Dostali pozvánku na chatu na dva dni do malej, ešte nedokončenej chatky v Turíku cez letné prázdniny. Už v ten deň padlo veľa otázok, napríklad aj to, kedy a čo si majú zobrať.

Celý júl deťom počasie neprialo, a tak sa začalo pošuškávať, že deti vychovávateľka oklamala a nesplnila svoj sľub.

No prišiel ten týždeň, kedy konečne už malo byť teplo a tak sa rozbehla akcia. Vychovávateľka sa spojila so

Simonkou Buvalovou, ktorá mala zabezpečiť účasť na štvrtok a piatok. Deti si mali zobrať len oblečenie a spacáky.

Vychovávateľka si po deti prišla do Stankovian na aute. Možno sa trochu potešili aj rodičia, že sa konečne na chvíľu zbavia svojich milých ratoleští. Štvrtáci sa už veľmi tešili. Po príchode do chatky sa vybalili, rýchlo sa najedli a hurá na Liptovskú Maru. Po príchode sme hrali rôzne hry, grilovačka nemohla chýbať.

Najväčší hrdinovia, ktorí sa v noci najprv vôbec nebáli, po rozprávani o strigách na krížnych cestách, boli takí vystrašení, že nechceli ísť ani pred chatku. Plní zážitkov potom zaspali na tvrdej podlahe v spacákoch.

» Deti si výlet užívali

Na druhý deň nás čakala ťažká úloha - navariť guláš. Chlapci rúbali drevo, dievčatá miešali a vychovávateľka dirigovala a pripravovala suroviny.

Bol výborný, ale bolo príliš teplo, aby deti zostali len pri chatke. Vychovávateľka sa dala nahovoriť, a znova sa vychystali na Liptovskú Maru.

„Bolo super. Nastala chvíľa ísť domov. Zrazu ma štvr-

táci začali prehovárať ešte o jeden deň pobytu navyše, no na druhý deň v Stankovanoch bola svätá omša na Podšípe, a preto som nechcela, aby rodičia museli meniť svoje plány.

A možno neuveríte, ale stihli sme aj svätú spoveď v Liskovej,“ povedala Mária Hatiarová.

text: Mária Hatiarová

» Deti sa schladili v horúčave v Liptovskej Mare

» Pohoda na záhrade v tieni stromov

Nový školský rok

Počet detí v stankovskej základnej a materskej škole sa v tomto školskom roku 2011/2012 dá porovnať s predchádzajúcim.

Čo je však potešujúce, škôlkárov máme viac než dosť a kapacita materskej školy je naplnená.

Na druhej strane ale badať, že do základnej školy chodia deti mimo Stankovian, s čím však bojuje väčšina obecných malotriedok.

Súvisí to aj s tým, že rodičia majú prácu v meste a je pre nich pohodlnejšie, keď majú dieťa viac pod dohľadom.

Tvrdenia o tom, že mestské školy dajú deťom kvalitnejšie vzdelanie ale nie sú na mieste. Výhodou dedinských škôl je domáca, rodinná atmosféra, individuálny prístup pedagógov a blízke, neanonymné vzťahy medzi deťmi a učiteľmi.

Školu v Stankovanoch navštevuje približne toľko detí, ako v minulom roku. Do

materskej školy chodí spolu 24 žiačikov, z toho deväti sú predškôláci.

Rovnako, 24 detí, chodí do základnej školy. Prváčikov máme tento rok sedem, druháčikovia sú štyria, tretiačikov máme šesť a štvrtákov je sedem.

text: SZ

S humorom a zamyslením

Z POLICAJNÝCH ZÁPISOV

• Po prevoze do nemocnice lekár konštatoval smrť pacienta, ale to sme tušili, už keď sme ho našli na troch miestach v lese.

• Páchateľ odcudzil zo zásuvky vedúceho nezistené množstvo dvojeurových mincí v celkovej hodnote eur.

• Najskôr som si myslel, že len žartuje a že po mne strieľa slepými nábojmi. Keď ma odvádzali do nemocnice, tak sem si to už nemyslel.

• Niekoľkokrát som ho vyzval, aby zastal, ale on padal z okna ďalej.

• Po niekoľkých ďalších metroch zabočil sledovaný vpravo, čo sme nepredpokladali a pokračovali sme ďalej rovno.

• Zadržaný sa pri zatýkaní bránil, ako keby vedel, že ho chceme zatknuť.

• Ten kamión zacúval cez predné sklo do manželkinej tváre.

• Keď som prišiel domov, vošiel som omylom do iného dvora a nabúral do stromu, pretože ho doma na tomto mieste nemám.

• Pred jazdou som niečo vypil. To ale nebolo nič proti smädu, ktorý som mal. Nehodu teda zavinila manželka, ktorá presolila obed.

• Telefonický stĺp sa rýchlo približoval. Snažil som sa mu uhnúť z cesty, ale naraz mi narazil do predku auta.

• Myslel som si, že mám stiahnuté okienko. Zistil som ale, že je zavreté, keď som vystrčil ruku von.

• Páchateľ bol v takom stave, že na naše zavolanie „stoj“ spadol.

• Netušila, že je mŕtvu. Vyzeral totiž normálne ako keď sa vrátil z krčmy.

Nikola urobila Rusom škrt cez rozpočet

V letných mesiacoch sa po prvýkrát na Slovensku v Piešťanoch uskutočnili majstrovstvá sveta telesne postihnutých šachistov a šachistiek pre rok 2011. Sloganom majstrovstiev sveta bolo: „Šach bez bariér“.

Na MS IPCA (medzinárodné združenie telesne postihnutých šachistov sveta) sa bojovalo nielen o medaily v štyroch kategóriách, muži, ženy, junióri, juniorky, ale aj o postup na šachovú olympiádu v tureckom Istanbule 2012.

Organizátorom sa podarilo urobiť turnaj, aký vo svojej histórii nemá obdobu. Zúčastnilo sa ho 43 hráčov z 11 krajín sveta. Denne online prenosy sledovalo viac ako 20-tisíc záujemcov o šach z celého sveta. Slovensko reprezentovali štyria reprezentanti, medzi ktorými bola aj Nikola Konkoľová z Rojkova.

Svojím výkonom milo prekvapila, keď dokázala hrať viac ako vyrovnané partie s ďaleko skúsenejšími hráčmi. V kategórii žien skončila na skvelom 4. mieste a tým si vybojovala priamy postup na šachovú olympiádu, kde bude reprezentovať družstvo IPCA. Jej spoluhráčkami v reprezentačnom družstve IPCA bude trio ruských šachistiek: Galina

na Melnik, Elena Kurochkina a Marina Kaydanovich, ktoré pravidelne hrajú na vrcholových podujatiach a tvoria absolútnu svetovú špičku telesne postihnutých šachistiek sveta.

Ruská reprezentačná trénerka Svetlana Gerasimova sa na výkon Nikoly vyjadrila „Plány ruskej výpravy boli obsadiť všetky štyri postupové olympijské miesta našimi hráčkami, ale mladá talentovaná Slovenka nás svojimi výkonmi prekvapila. Budúci rok si budeme musieť dať na ňu pozor. Pre družstvo IPCA bude posilou!“.

V kategórii junioriek obsadila fantastické prvé miesto a získala titul juniorskej majsterky sveta pre rok 2011, pred majsterkou ruskej federácie Jekaterinou Shchukinou od ktorej ruská výprava očakávala prvé miesto. Týmto juniorským zlatom si automaticky vybojovala účasť na budúcoročných MS IPCA v chorvátskom Splite.

Za týmito historickými úspechmi stojí hlavne jej súčasný tréner Jaromír Bednář z Martina, ktorý sa k jej úspechu vyjadril: „Zúčastnil som sa viacerých MS ako reprezentačný tréner mládeže Slovenska, ale takýto mimoriadny úspech som ešte neza-

žil. Síce som v priebehu turnaja prežíval ťažké infarktové stavy, čo k športu určite patrí, no nakoniec však všetko dobre dopadlo a som rád, že môžem Nikolku pripravovať na nasledujúce turnaje - najbližšie v Nemecku, ktorý sa bude konať v októbri 2011 a ďalej na MS v Chorvátsku a šachovú Olympiádu v Turecku. “ Vďaka patrí aj sponzorom, ktorí čiastočne zabezpečili jej účasť na majstrovstvách sveta v Piešťanoch bez ich finančnej pomoci by sa uvedených MS nemohla zúčastniť.

Na potrebných 950 € za účasť na MS prispeli: TPaV šach 500 €, DOMSTAV Ružomberok 100 €, Obec Stankovany 50 €, Šachový klub Stankovany-Rojkov 50 €, Šachový klub Ružomberok 50 €, Základná škola Lubochňa 30 € a Obec Lubochňa 10 €. Všetkým veľmi srdečne ďakujeme.

text: sachrbk

Cena primátora mesta pre šachistku Nikolu

Stalo sa tradíciou, že zástupcovia Mestského úradu Ružomberok každoročne oceňujú najlepších individuálnych reprezentantov na športovom poli.

Inak tomu nebolo ani tento rok, kedy mesto Ružomberok 10. októbra 2011 udelilo „Cenu primátora mesta“ Nikole Konkoľovej pri príle-

žitosti zisku titulu juniorskej majsterky sveta v šachu telesne postihnutých za vzornú reprezentáciu.

Cenu 14-ročnej Nikole Konkoľovej z Rojkova, žiačky Základnej školy v Lubochni, ktorú pri ocenení sprevádzali rodičia Emil a Danuša Konkoľovi a predseda ŠK Ružomberok Marek Zelnicový, odovzdal za prítomnos-

ti športovej komisie osobne primátor mesta Ružomberok Ján Pavlík.

Primátor mesta a členovia športovej komisie sa Nikolke, ako prvej ružomerskej majsterke sveta v tomto volebnom období, rodičom a predsedovi ŠK Ružomberok poďakovali za vzornú reprezentáciu. Nikolke do budúcnosti popriali ešte veľa športových úspechov.

Polstoročie rozmachu ochotníckeho divadla v Rojkove

Už len spomienky miestnych občanov v miestnej časti Rojkov rezonujú v ich myšliach, aké bolo ochotníčenie krásne a ako spestrilo kultúru.

S príchodom učiteľov do Rojkova v začiatkoch 60-tich rokov minulého storočia, manželov Rudolfa a Márie Mikulovcov, prichádza do Rojkova ochotnícke divadlo. Boli to práve oni, ktorí prebudili herecký talent jednoduchých ľudí v našej osade. Mikulovci, okrem toho že boli vynikajúci herci, boli aj dobrí učitelia, speváci a v neposlednej rade aj príkladní manželia. Práve cez nich mohol divák precítiť bezprostrednosť, ľudskosť a hereckú profesionálnosť.

Vždy vedeli perfektne zrežimovať divadelné hry, ako boli napríklad Kubo, Natalka z Poltavy, Ulička a ďalšie cez našich ochotníkov Blažej Chovanca, Vendelína Chovanca, Vendelína Čiešku

st, Matildu Chovancovú, Jarmilu Lackovú, Ľubomíra Buróša, Jána Čiešku, Janu Tatárovú a iných.

Vianočné sviatky, vždy na Štefana, sa niesli v znamení kvalitných predstavení. V triede na javisku s krásnymi kulisami, ktoré maľoval vynikajúci maliar z Rojkova Ján Straka st., sa odohrávali krásne pasáže našich hercov. Neraz vyprovokovali divákov k dlhodobému potlesku, alebo im nadelili slzy do očí, či už zo žiaľu, alebo z radosti. So svojimi vystúpeniami tiež zavítali do okolitých dedín, ale aj za hranice Ružomberka.

Už len nostalgicky sa vraciame k divadelníctvu v Rojkove, pretože s odchodom Mikulovcov odišlo aj divadlo.

Hlad po divadelnej kultúre je veľký, ostala len dieťa, ktorá sa dá ťažko zaplátať, no stále dúfame, že zlaté časy ochotníckeho divadla sa vrátia. Príde alebo sa vráti

» Manželia Mikulovci povzniesli rojkovské ochotníčenie

také niečo, čo vedelo pohladit' dušu diváka?

Možno mladé talenty cez Stanku Luckú, ktorá študuje práve divadelníctvo, sa podarí aj so staršou generáciou prinesť do dediny to, čo tu naozaj chýba.

Veď napokon dosky, ktoré znamenajú svet, by sa veľmi hodili do novučičkého kultúrneho domu. Kto vie, možno nás pri jeho otvorení prekvapia miestne talenty.

text: Vendelín Čieško

» Spoznáte sa? Mikulovci učili mnohých z vás.

Umelecká škola v Stankovanoch

V prvej polovici tohto roku vzniklo u nás detašované pracovisko Súkromnej základnej umeleckej školy Katolíckeho kruhu so sídlom v Ružomberku.

Myšlienka mať v obci hudobnú školu vo mne skrsla, keď som sa od môjho bývalého nadriadeného a dobrého priateľa Jána Bellu dozvedel, že Katolícky kruh hľadá možnosti rozšíriť aktivity hudobného, ale aj iných odborov základnej umeleckej školy do obcí okresu.

Oslovil som preto riaditeľku umeleckej školy Máriu Zbaviteľovú, ktorá sa nápadu chytila a za pomoci miestneho kňaza a samotnej ob-

ce, sú Stankovany detašovaným pracoviskom umeleckej školy. Za pomoc a pochopenie tejto myšlienky treba poďakovať aj funkcionárom obce, ktorí prepožičali priestory a tiež miestnym urbárikom. O tom, že sa umenie teší veľkému záujmu svedčia žiaci, ktorí už navštevujú hodiny klavíra a gitary Podľa vyjadrení pedagógov, žiaci v Stankovanoch chodia na hodiny prípravení a doma pilne cvičia.

V najbližšej dobe by sa však spektrum umeleckých aktivít mohol rozšíriť o hru na akordeón a literárno – dramatický odbor. Pán farár Miloš Labaš po nedeľnej omši vyhlásil, že je takáto možnosť. Zo stra-

ny záujemcov o hru na akordeón je však potrebné, aby sa prihlásili priamo u riaditeľky v Ružomberku, alebo na telefónom čísle 0907 496 034 – Tomáš Ilečko, lebo dosiaľ na umeleckej škole nemajú zoznam záujemcov o výuku hry na akordeón v Stankovanoch. Keby boli minimálne traja záujemcovia, výuka by mohla prebiehať v Stankovanoch už približne o dva týždne

Okrem hry na akordeón, je tu možnosť prihlásiť sa do literárno-dramatického krúžku. Mladá študentka Sidónia Semanová, má ambíciu nacvičiť s miestnymi deťmi napríklad jasličkové pobožnosti. Prvé kontakty medzi ňou a Evkou Strakovou sú už údajne nadviazané, a pre-

to deti, ktoré majú záujem o tieto aktivity, môžu rodičia prihlásiť na obecnom úrade u Evky Strakovej.

Verím, že sa v tomto tempe bude pokračovať a možnosti budú narastať. Človek totiž nie je živý iba prácou, prípadne školou. Bola by škoda neusmerňovať ľudské schopnosti a talent. Musíme našim najmenším obyvateľom dať možnosť sa duševne rozvíjať, aby neboli iba fanúšikmi televíznych seriálov a počítača, ale aj mladými hercami, recitátormi, hudobníkmi, výtvarníkmi a spevákmi. Kultúra a umenie sú ako chlieb pre dušu a každá možnosť pre sebazdokonalenie by mala byť využitá.

text: Vladimír Urban

Človek by les nemal zneužívať, ale využívať

Rok 2011 bol vyhlásený Organizáciou spojených národov za Medzinárodný rok lesov s hlavným sloganom **Lesy pre ľudí - Ľudia pre lesy**.

Jeho cieľom je zdôrazniť spojenie človeka s lesom a zvýdihnúť úlohu človeka pri ochrane, zveľaďovaní a obhospodarovaní lesov.

Je až neuveriteľné, ako hlboko je v ľuďoch zakorenená mylná predstava o človeku ako pánovi tvorstva, ktorému má celá príroda a jej jednotlivé zložky slúžiť. Hoci vyspelá ľudská spoločnosť uznáva a formálne prehlasuje, že človek je iba súčasťou prírody, v bežnom živote si tento fakt dostatočne neuvedomuje.

Ešte stále pretrvávajú predstava, že les má človeku slúžiť a plniť pre človeka všetky požadované funkcie. Moderný prístup však chápe funkcie lesov ako vplyvy – účinky dre-

vín a ich spoločenstiev na jednotlivé zložky životného prostredia, ktoré človek a ľudská spoločnosť môže racionálne využívať.

Slovensko patrí k najlesnatejším krajinám Európy a lesnatosť našej krajiny sa neustále zvyšuje.

Čo ste nevedeli o lesoch

- Lesy pokrývajú 31% z celkovej výmery pôdy Zeme.
- Z tejto plochy zaberajú pôvodné pralesy 36%.
- Živobytie viac ako 1,6 miliardy ľudí je závislé na lesoch.
- Lesy sú domovom pre viac ako 80% rôznorodých organizmov.
- Lesy sú domovom pre viac ako 300 miliónov ľudí na celom svete.
- 30% lesov je využívaných pre produkciu dreva a ostatných nedrevnatých produktov.

Čo symbolizuje znak?

Kmeň stromu: sa vníma ako základ loga pre ostatné symboly, vyjadrujúce platnosť hospodárskych, ochranných a sociálnych funkcií lesov. Symbolizuje les ako základ života v mnohých oblastiach a pre človeka.

Človek: je centrom loga a poukazuje na spätosť človeka s lesom. My les využívame a

sme povinní ho zachovať.

Jeleň: je symbolom lesných zvierat a poľovníctva. V mnohých krajinách pôda slúži poľovníctvu a v súčasnosti aj k získavaniu potravy a zvieracích produktov.

Jablko: Veľa našich súčasných ovocných odrôd pochádza z divo rastúcich rastlín z lesa. Až dodnes sú lesy v mnohých krajinách dôležitým zdrojom potravy a zdrojom príjmov.

Dažďový mrak: Lesy formujú regionálnu a celosvetovú klímu. V lete ochladzujú, chránia pred vetrom a mrazom, vyrovnávajú klimatické extrémny. Prostredníctvom príjmu oxidu uhličitého pomáhajú pri zmiernení klimatických zmien.

Vodstvo: Lesy regulujú lokálne a globálne vodné cykly.

Sú naše lesy smetisko?

Michal Chomist

Niekedy sa naozaj nestíham čudovať, čo sa u nás dá vidieť a priznám sa, nemám z toho dobrý pocit.

Je mi naozaj zle, keď sa prejdem po lese, dedine, popri Váhu a vidím odpadky len tak sa povalovať a čakať, že ich niekto zdvihne a odprace do najbližšieho kontajnera. Pýtam sa: „Ako je vlastne možné, že človek, ktorý ide do prírody a zoberie si vodu v plastovej fľaši alebo nejaké jedlo, ktoré spokojne zje, a potom je schopný prázdnu fľašu či obal z jedla vyhodiť do kríkov, nechať to na chodníku, prípadne zahrabať pod lístie. Je azda tá fľaša taká ťažká, že ju už nevládze naspäť domov odniesť a tam vyhodiť do separovaného zberu?“

Myslím, že každý, kto vládze vyniesť niekam do kopca fľašu vody, ktorá váži 2kg, je tiež schopný ju prázdnu zniešť, nakoľko váha jednej je asi 40gramov. Je na svedomí každého z nás, uvedomiť si, čo robíme preto, aby sa z našich lesov nestalo veľké smetisko.

Našou hlavnou úlohou je, aby sme sa k lesom a celej prírode správali tak, aby zostali využiteľné aj pre ďalšie generácie a aby sme sa nikdy nemuseli hanbiť pred svojimi potomkami a hlavne sami pred sebou, že sme si nevážili to, čo sme mali okolo seba a tak bezhlavo sme si to zničili. Preto sa správajme podľa už spomínaného hesla „Lesy pre ľudí – Ľudia pre lesy.“

Zadržiavajú, odparujú, čistia a filtrujú vodu. Veľa potokov a riek pramení v lesoch.

Dom: Bez lesa nemáme žiadne drevo na nástroje, nábytok, príbytky ani zdroje energie. Z trvalo udržateľného lesného hospodárstva je vždy k dispozícii, šetrné k životnému prostrediu a uhlíkovo neutrálne.

Ihličnatá vetvička: Je symbolom boreálnych ihličnatých lesov, ktoré sú najväčšou lesnou oblasťou na Zemi a druhov stromov s hospodársky najdôležitejším významom, ako sú smrek. Ich drevo je mnohostranne využité.

List listnatého stromu: Je symbolom lesov miernej klímy. Celosvetovo pokrýva 700 miliónov ha. Lesy mierneho pásma boli veľmi využí-

vané v staroveku a v stredoveku.

Jašterica: Tropické, mierne a boreálne lesy sú domovom väčšiny suchozemských druhov našej planéty. Toto druhové bohatstvo je jedným z najvýznamnejších zachovaných prírodných dedičstiev.

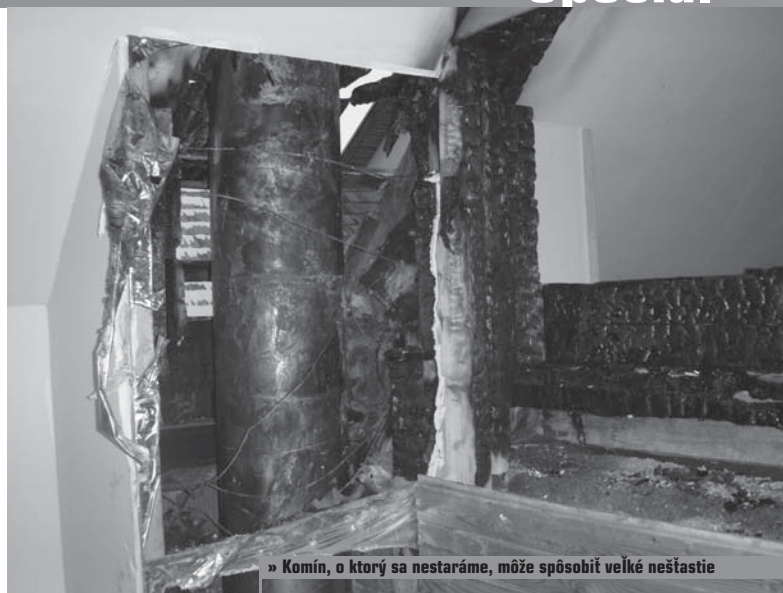
Kačka: Veľa zdomácnených druhov živočíchov pochádza z pôvodných divo žijúcich lesných zvierat: hovädzí a bravčový dobytok, kurčatá, ale aj včely a priadka morušová.

Fľaša s liekom: Lesy majú liečivé účinky. Tu rastú liečivé rastliny. Kôra alebo listy mnohých stromov obsahujú liečivé látky, ako sú éterické oleje, ktoré nás pri lesnej prechádzke pri vdychovaní osviežia.

text: Michal Chomist

» Požiar urobí z domu za pár minút ruiny

» Komin, o ktorý sa nestaráme, môže spôsobiť veľké nešťastie

Zanedbaný komín môže ohroziť nielen majetok, ale aj život

Opäť sa začala vykurovacia sezóna. Nie všetci si však uvedomujú, aká je dôležitá čistota a dobrý technický stav komína.

Hasiči varujú, že práve vykurovacie obdobie sprevádza zvýšený počet požiarov. Je dôležité, aby si ľudia pred vykurovacou sezónou skontrolovali celistvosť dymovodov a neporušenosť komínov.

Mali by venovať pozornosť aj prestupu komína cez strešný plášť, tesnosť komínových dvierok, čistotu priestoru pred komínovými dvierkami a palivovými spotrebičmi. Treba dbať, aby pri komíne nebol uložený žiadny horľavý materiál a zabezpečiť jeho pravidelné čistenie.

V súvislosti s vykurovaním evidujú hasiči v minulom roku niekoľko úmrtí.

Dôležité je odborné preskúšanie

Komín je potrebné prečistiť pred vykurovacou sezónou a aj po jej skončení. Ak sa komín nevyčistí, sadza a decht sa v ňom môžu vznietiť.

Zo zákona o ochrane pred požiarimi vyplýva, že fyzické a právnické osoby sú povinné zabezpečiť pravidelné

čistenie a kontrolu komínov. Ľudia by si mali zabezpečiť odborné preskúšanie komínov aj pred pripojením palivového spotrebiča na komín, pri zmene druhu paliva a po stavebných úpravách na telese komína.

Za nesplnenie uvedených povinností je možné uložiť pokutu do sto eur u fyzickej osoby alebo až do 8 298 eur u právnickej osoby a fyzickej osoby podnikateľa.

Veľa komínov nemá revíziu

Kominár môže komín vyčistiť dvoma spôsobmi, a to zo strechy alebo cez komínové dvierka. Povinnosťou kominára je vyčistiť komín, kotol a celú dymovú cestu až po ústie do komína.

„Pri plynových kotloch by sa mali komíny kontrolovať a čistiť raz ročne, ale ak je výkon kotla nad 50 kilowattov, raz za šesť mesiacov. Naopak ak ľudia používajú tuhé palivo, zákonná povinnosť im ukladá čistiť komín každé štyri mesiace, ale opäť pri výkone nad 50 kilowattov je to raz za dva mesiace.

Mal by to robiť kominár, ľudia to však nedodržiavajú. Veľmi veľa komínov nemá revíziu správu, nerešpektujú

to a potom vznikajú požiare,“ vysvetlil kominársky majster.

Pri kontrole by sa nemalo zabudnúť hlavne na starších ľudí, ktorí žijú sami, alebo majú zdravotné problémy.

Často sa totiž sami nedokážu postarať o to, aby bezpečne predišli požiaru a neohrozili svoje zdravie a straty na majetku.

Čo musí urobiť majiteľ domu

- Zabezpečovať pravidelné čistenie komínov a vykonávanie kontroly komínov v jej objektoch alebo v priestoroch, ktoré má vo vlastníctve alebo v užívaní, osobou s odbornou spôsobilosťou.

-Zabezpečiť odborné preskúšanie komínov pred pripojením spotrebiča na komín pri zámene lokálneho spotrebiča na ústredný alebo etážo-

vý zdroj tepla, pred zmenou druhu paliva a po stavebných úpravách na telese komína.

-Správať sa tak, aby nedošlo k vzniku požiarov pri prevádzkovaní palivových spotrebičov, elektro-tepelných spotrebičov, zariadení ústredného vykurovania a iných spotrebičov, pri skladovaní, ukladaní a pri používaní horľavých látok a pri manipulácii s otvoreným ohňom.

Obec je povinná v zmysle vyhlášky kontrolovať raz ročne cez Protipožiarne hliadky komíny a inštaláciu výhrevných telies. Majiteľ nehnuteľnosti je povinný ju pustiť domov. Príslušníci upozorňujú na chyby a kontrolujú, či chyby majiteľ domu odstránil.

text: SZ

Gazdovanie v Podšípe

V tomto vydaní Stankovských zvestí sa budeme venovať nasledovným oblastiam života na Podšípe:

Oplotenie podšípskeho chotára, poľnohospodárstvo, chov a pasenie dobytku.

Celý podšípsky chotár bol oplotený plotom, ktorý meral až 9 kilometrov. Oplotenie bolo nutné, pretože stankovskí pastieri pásli svoje stáda okolo Podšípu.

Začiatkom apríla, keď aj hore zmizol sneh, sa zhromaždili všetci majitelia pozemkov a krok za krokom kontrolovali stav oplotenia. Stačila malá medzera a stádo 70 až 80-tich kráv, 150 až 200 kôz mohlo uniknúť do chotára a môžeme si živo predstaviť, akú škodu by napáchali na úrode.

Oplotenie sa robilo výlučne z dreva Kolíky boli vysoké 170-190 centimetrov, vždy podľa toho, aký bol terén. Vzdialené boli od seba dva metre. Prepletali sa lieskami, vrbinami a mladými bučkami. Plot vydržal jeden až dva roky a v niektorých úsekoch sa pod ťarchou snehu zvalili v dĺžke 200 aj 300 metrov. Do tejto práce sa musela zapojiť celá rodina. Práca to bola veru namáhavá, materiál sa musel donášať z väčšej vzdialenosti. Oprava oplotenia trvala jeden až dva týždne.

Za osadou bola v oplotení vynechaná malá medzera,

ktorou vychádzalo podšípske stádo na pastvu a späť. Odmena za túto námahu bola v tom, že žiaden stankovský ani podšípsky statok do chotára nevnikol.

Hranice podšípskeho chotára

Podšípsky chotár sa rozprestieral z juhovýchodnej strany zo zadného Drgova - Rovné a severovýchodnej strany asi kilometer od Dierovej. Dĺžka tohto úrodného pásu bola asi 3,5 kilometra. Opierala sa o v úpätie Šípu, lesný masív nad Záhradným a lesmi okolia Grúňa. Bol to pás široký 200 a v niektorých miestach aj 400 metrov.

Snáď každý hektár mal svoje pomenovanie. Uvedieme len niektoré: Uhliská, Košiare, Drgovo, Salaško, Kopanice. Klin, Vršok a Hradý boli najúrodnejšie. Tam sa dobre darilo zemiakom, jačmeňu, žitu, ľanu. Na Hradách bola vynikajúca kapusta, cvikla, ale pestovala sa aj koreňová zelenina, pretože sa tam dalo orať. V ďalších častiach chotára sa pracovalo motykami a maštalný hnoj sa vynášal v košoch na chrbtoch. Tam, kde sa nedalo

» Každá rodina na Podšípe mala aspoň jednu kravu. Pásť chodili aj malé deti.

prísť vozom, muselo sa všetko seno, desiatky batohov, vrecia zemiakov, priniesť na chrbtoch. S ťažkým nákladom museli ľudia kráčať do niektorých parciel aj kilometer od osady.

Zemiaky ukladali do jám

Každá rodina mala vykopanú jamu na uskladnenie zemiakov. Rodiny, ktoré mali viac dobytku mali jamy aj na drobné zemiaky. Jamy boli hlboké 2,5 až 3 metre. Boli tak dobre zakryté, že ani pri najsilnejších mrazoch zemiaky nezamrzli a pri dažďoch nezamokli a boli vo veľmi dobrom stave až do novej úrody, teda do septembra.

Obilie sa po žatve a vymlátení naložilo na voz a cez brod v Dierovej ho odviezli do Žaškovského mlyna. Stávalo sa však, že pre veľkú vodu v Orave sa nedalo prejsť s vozom, a tak sa obilie do mlyna muselo odniesť na chrbtoch. Po vymletí sa múka uložila do múčnic.

Každá rodina mala vykopanú jamu na močenie ľanu, takzvané močidlá. Tieto jamy boli na močaristej pôde poniže válovov.

Rodiny si navzájom pomáhali. Ktoré mali záprah, ako Škuta Ondrej, Jozef a Alojz Chorvát, orali, doviezli drevo a vyvážali hnoj. Tým, ktorí záprah nemali samozrejme nezištne pomohli. Nikto sa s nikým nehneval, prípadné spory sa riešili v tichosti.

Chov dobytku a jeho pasenie

Každá rodina chovala jednu až dve kravy a jednu jalovicu. Rodiny Ondreja a Jozefa Škutu chovali po jednom páre volov, priemerný stav rôzneho dobytku bol dvadsaťpäť kusov. Pásenie dobytku si zabezpečovala rodina sama, ale stádo sa páslo spoločne.

Vodca pastierov a pastierikov bol Ondrej Škuta starší. On určoval, kde sa ktorý deň bude pásť. Začiatok pasenia bol o 6. ráno, končievalo sa o 19. hodine. Stádo sa páslo okolo potoka po Dierovú na úpätí Šípu, okolo Grúňa ale vyšlo sa aj na vrch Šípu.

V niektorých rodinách veľa ráz nastal vážny problém. Kto pôjde v ten-ktorý deň pásť. Otcovia museli ísť do práce a matky sa starali o domácnosť a malé deti. Veru, neraz bolo počuť zavčas rána plač, keď školopovinné deti namiesto do školy museli ísť pásť. Statok nesmel ostať v maštali, lebo krmivo bolo vzácné a muselo sa uschovať na zimu.

Ešte treba dodať, že každá rodina chovala jedno až dve ošípané, sliepky, králikov. Ovečky nikto nechoval. Nikto tiež nechoval husi, ani kačky, lebo táto hydina potrebuje vodu a tejto bolo poskromne.

text: Anton Chorvát
foto: lk

